

Upozorňujeme, že stanovisko Komory auditorů ČR je založeno na současném znění právních předpisů a jejich převažujících interpretacích, které se mohou v budoucnosti změnit. Doporučujeme proto ověřit si závěry uvedené v tomto stanovisku, pokud bude existovat časová prodleva mezi poskytnutím stanoviska a jeho praktickým využitím. Komora auditorů ČR nemůže vydávat závazná stanoviska a nemůže nahrazovat funkci regulátora účetnictví a auditu. Závazná stanoviska může vydávat pouze soud. Komora auditorů ČR tedy žádným způsobem neodpovídá za jakoukoli škodu, která by vznikla třetím osobám v souvislosti s využitím prezentovaného názoru.

Při zpracování stanoviska vychází pouze z informací, které jí byly poskytnuty.

Stanovisko bylo projednáno ve Výboru pro veřejný sektor.

Dotaz

Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (dále jen „Úřad“) jsou politické strany a politická hnutí povinny podle § 19h odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sdružování“), každoročně předkládat výroční finanční zprávy, které musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti, včetně zprávy auditora o ověření účetní závěrky s výrokem bez výhrad [§ 19h odst. 1 písm. b) zákona o sdružování].

(1)

Konkrétní politická strana založená během roku 2019 předložila namísto zprávy auditora vyjádření auditora, v němž se mj. uvádí, že byly sestaveny účetní výkazy s 0 a v příloze k účetní závěrce bylo mimo identifikačních údajů o účetní jednotce uvedeno pouze, že politická strana ve sledovaném období nevykázala činnost a tudíž neúčtovala. Z tohoto důvodu není možné vydat zprávu auditora.

I vzhledem ke konstantní judikatuře Nejvyššího správního soudu¹, který opakovaně dovedl, že politické strany a politická hnutí jsou povinny si nechat zpracovat zprávu auditora o ověření účetní závěrky i v případě, že ve sledovaném období nevykázaly žádné příjmy či výdaje, žádáme Komoru auditorů České republiky (dále KA ČR) o stanovisko, zda může být tato skutečnost podle právních a stavovských předpisů, jimiž se činnost auditorů řídí, důvodem pro odmítnutí vypracování zprávy auditora o ověření účetní závěrky ze strany auditora.

(2)

Žádost o stanovisko se vztahuje rovněž k ustanovení § 17 odst. 9 a 10 zákona o sdružování, které zní:

Je otázkou, zda se povinnost určit téhož auditora nejvýše po dobu 5 po sobě jdoucích kalendářních let vztahuje na auditora jakožto podnikající fyzickou osobu, která zprávu auditora vypracovala, anebo případně na auditorskou společnost, pro kterou daný auditor pracoval či pracuje. V praxi mohou nastat i případy, kdy auditor zprávu vypracoval jako samostatně podnikající fyzická osoba a následně začal pracovat pro auditorskou společnost nebo přešel k jiné auditorské společnosti. Žádáme Komoru auditorů České republiky

¹ Např. rozsudek ze dne 1.7.2009, č.j. Pst 11/2008-52, rozsudek ze dne 4.2.2015, č.j. Pst 11/2014 – 33, rozsudek ze dne 20.4.2017, č.j. Pst 4/2017 – 34; dostupné na www.nssoud.cz

o stanovisko, jak lze podle ní (např. analogicky k řešení odpovědnostních vztahů vyplývajících z realizovaných auditních zpráv) přistoupit k aplikaci výše uvedených ustanovení zákona o sdružování ve vztahu k povinnosti určit téhož auditora nejvýše po dobu 5 let.

Stanovisko

(1)

Domníváme se, že zákon o sdružování jasně stanoví politické straně povinnost vést účetnictví podle zvláštního zákona, kterým je zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále ZoÚ). Součástí této povinnosti je i vyhotovení účetní závěrky. Pokud politická strana neměla od svého vzniku žádné účetní případy, je pak součástí účetní závěrky prázdný formulář rozvahy, výkazu zisku a ztráty a příloha, která obsahuje kromě základních identifikačních údajů vyžadovaných ZoÚ v §18 odst. 3 i veškeré náležitosti požadované vyhláškou č. 504/2002 Sb. v platném znění. Pokud je v účetní závěrce řádně popsáno, že ve sledovaném (případně předchozím) účetním období neměla účetní jednotka žádné účetní případy, a toto tvrzení se zakládá na pravdě, pak taková účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví v souladu se ZoÚ.

Podle Vámi poskytnutých informací politická strana účetní závěrku sestavila. Samotná skutečnost, že politická strana neměla od svého vzniku žádné účetní případy, a tedy jsou výkazy v účetní závěrce nulové, nebrání auditorovi v provedení auditorské zakázky a ve vydání zprávy s výrokem bez výhrad k této účetní závěrce, pokud je schopen získat dostatečné důkazní informace dokládající neexistenci účetních případů. Mohou ale existovat další významné skutečnosti vážící se ke konkrétní auditní zakázce, na jejichž základě dospěje auditor k závěru, že svou zprávu bude muset modifikovat, a to vydáním zprávy s výrokem s výhradou, záporným výrokem nebo s odmítnutím výroku. V určitých případech může dokonce auditor od smlouvy o provedení auditu odstoupit a zprávu auditora nevydat vůbec. Pokud je auditor od počátku na pochybách, zda bude moci vydat zprávu auditora, neměl by v souladu s mezinárodními auditorskými standardy zakázku přijímat.

(2)

Zákon o sdružování v § 17 odst. 9 omezuje možnost jmenovat téhož auditora opakovaně nejvýše na 5 po sobě následujících kalendářních let. V souladu s § 17 odst. 1 zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o auditorech“), určí nejvyšší orgán politické strany auditorskou společnost nebo statutárního auditora vykonávajícího auditorskou činnost vlastním jménem a na vlastní účet (dále OSVČ) k provedení auditu účetní závěrky. Domníváme se, že toto ustanovení je obdobné povinnosti rotace auditora u subjektů veřejného zájmu, tedy jeho cílem je zdůraznění potřeby nezávislosti auditora na vedení politické strany. Dlouhodobé vazby mezi auditorem a auditovaným subjektem, v tomto případě politickou stranou, mohou být vnímány jako ohrožení auditorovy nezávislosti.

Podle ustanovení § 20 odst. 5 zákona o auditorech musí zprávu za auditorskou společnost vždy podepsat statutární auditor, který ji pro auditorskou společnost vyhotovil včetně jeho evidenčního čísla. Vámi popsaná situace, kdy auditor nejprve provádí audit jako OSVČ, a poté (po uplynutí max. možné zákonné lhůty 5 let) provádí audit pro auditorskou společnost, která audit politické strany převzala, jako její zaměstnanec/společník a podepisuje zprávu auditora, by z formálního hlediska mohla být chápána tak, že byl požadavek zákona o sdružování naplněn, protože statutární orgán určil jiného auditora (auditorskou společnost).

Domníváme se však, že v tomto případě by se věcně mohlo jednat o obcházení smyslu zákona o sdružování, protože požadavek na výměnu auditora, jako osoby vyhotovující zprávu auditora, nebyl naplněn.

Výše uvedený závěr se nevztahuje na situaci, kdy se původní auditor stal zaměstnancem auditorské společnosti, která audit politické strany převzala, ale na této zakázce se vůbec nepodílel.